

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

Bundan sonraki bazı sohbetlerimizde, Ataullah İskender (k.s) hazretlerinin yazmış olduğu, ahlâk ve faziletlerden bahseden, mutasavvıfların çok önem verdiği bir kitap olan *Hikem-i Atâiyye (Hikmetler)* isimli eserden bazı maddeleri siz kardeşlerime açıklamaya çalışacağım inşaallah. Bu kitabı bütün sofi kardeşlerimin okumasını tavsiye ediyorum. Bu kitabın ikinci bâbında ve huzurun âdabı bölümünde şöyle bahsediliyor:

“Allah’tan (c.c) seni bir hâlden çıkarıp başka bir hâle aktarmasını isteme. Çünkü O dilerse sen çıkmak istemesen de senin hâlini değiştirebilir.”

Muhterem kardeşlerim!

Allah’tan (c.c) dilediği zaman, insana her çeşit hayrı yaptırabilir. İnsanın da her hâlükârda Allah’a (c.c) rıza göstermesi lâzımdır. Meselâ; evlilik, zenginlik ve fakirlik gibi konularda kendisi için ne takdir edilirse o hâle rıza göstermesi gerekir. Allah (c.c) bizi fakir olarak yaratmış ise; **“keşke ben de zengin olsaydım”**, **“keşke benim de çok malım-mülküm olsaydı”** demememiz lazım. Bazen şeytan aleyhîllâne insana vesvese verir. Meselâ, bir kişi, tıp fakültesini kazanmış, okuyor, şeytan ona vesvese veriyor, diyor ki;

- Eğer ben mezun olsaydım, camiler ve medreseler yaptırıp, çokça sevap kazanabilirdim.

İşte İbni Atâ (k.s) diyor ki;

- Sen böyle söyleme! Allah (c.c) dilerse, sen doktor olarak görev yaptığın halde, sana camiler ve medreseler yaptırabilir ve başka hayırlar da yaptırabilir.

Demek ki, Allah (c.c) “Kadir”dir. Her ne iş yapıyor olursak olalım, Allah (c.c) bize yine de aynı hayır ve sevabları yaptırabilir. Yahut da fakir isek, “eğer zengin olsaydım, ahh! Malım olsaydı da çokça hayır yapıp sevab kazansaydım” dememeliyiz. Dediğimiz gibi Allah (c.c) “Kadir”dir. Fakir olsak da insanlara, işimiz veya fikrimiz ile de çok yardım edebilir ve sevab kazanabiliriz. İnsan Allah’a (c.c) dua ederken de;

“Yâ Rabbi! Hayırlı olan ne ise bana onu nasip eyle!”

diye dua etmeli ve yalnız hayrı istemelidir. Bu daha uygun ve doğru olandır, yoksa;

“Ben keşke şöyle olsaydım veya ben böyle olsaydım” dememesi lazımdır.

Meselâ bir kadın, evde eşine ve çocuklarına bakıyor diyelim. Fakat bakıyor ki bazı kadınlar sohbet yapıyor ve kendisi de sohbetlere gidemiyor, bu duruma üzüler:

“Ah, keşke benimde bilgim olsaydı ve insanlara sohbet edebilseydim. Onlara doğruları anlatıp doğru yola çekebilseydim.” dememesi lazımdır.

Allah (c.c) istese, onun eve yapmış olduğu işlere ve hizmetlere, insanları doğru yola çağırmanın sevabını verebilir. Veya o kadın çocuğuyla ilgilendikçe, Allah (c.c) ona cihad sevabı verebilir. İnsan, Allah (c.c) tarafından hâlinin değiştirilmesini temenni etmek yerine, Allah’a (c.c)

teslim olup, yalnızca hayrı istemelidir. Mâlum! İnsan birdir ve birden bire bütün işleri yapamaz Allah (c.c) ne vermiş ise, o hâle şükretmeli ve rıza göstermelidir.

Diyelim ki; bir Mürîd, gece kalkıp birkaç rek'at namaz kılıyor, tesbihini, zikrini çekip, Allah'a (c.c) yalvarıyor ve dua ediyor, sonra da;

“Çeçenistan'daki Müslümanlar şu an cihad edip, düşmana karşı savaşıyorlar ne güzel. Keşke ben de şimdi orada olup cihad etseydim, ben de savaşsaydım. Ben onların yaptıkları yanında, ne yapıyorum sanki” dememelidir.

Çünkü Allah Teâlâ (c.c), onun çektiği vird ve tesbihle, ona burada iken de cihad sevabı verebilir. İnsan bulunduğu halde iken de namazı, virdi ve tesbihiyle cihad sevabına kavuşabilir. Rızkını temin etmekle, çocuğuyla ilgilenmekle de çok büyük hayır ve özlem duyduğu sevaba kavuşabilir. Eğer Allah (c.c) isterse, sana oradaki sevabı burada iken de verebilir. Onun için sen bulunduğun halden bir başka hale geçmeyi isteme, Allah (c.c) sana hangi hali takdir etmiş ise o hale razı ol. İmam-ı Azam Ebû Hanife hazretlerinin talebelerinden büyük bir âlim savaşta iken, birisi gelip O'na;

- Yâ Ebû Abdurrahman! Bizim şu an yaptığımız işten daha hayırlı ve sevablı bir iş var mıdır? Başka kimseler şu an bu sevaba kavuşabilir mi? diye sorunca, o âlim;

- Evet, eğer bir kimse, çocuklarının ve ailesinin geçimi için helâl rızık peşinde koşar, nafakasını temin eder ve gece de kalkıp birkaç rek'at namaz kılsa, bizim şu an yaptığımız cihadın sevabına kavuşur, demiştir.

Muhterem kardeşlerim, dolayısıyla, hayır, hasenat bir yere mahsus değildir. Her konuda sevap alabilirsin. Zenginsin diyelim, malın ile hayırlar yapıyor ve sadakalar veriyorsun ve:

“Keşke ben bir âlim olsaydım da, insanları doğru yola çağırsaydım” deme, çünkü Allah (c.c) dilerse, senin o malın ile yaptığın hayır ve sadakalara, o âlimin irşadı gibi sevab verebilir.

Hikem-i Atâiyye'de bir başka madde ise şöyle diyor;

Sâlikin himmeti keşf olan makamda durmak isteyince, hakikat hatifleri “istediğin ileridedir –devam et-” derler. Varlıkların zâhirleri gözüne hoş görüldüğünde ise onların hakikati;

“Bizler ancak birer fitneyiz, nankörlük etme” derler.

Muhterem kardeşlerim!

Seyr-i sulûk esnasında, insana bir takım zuhuratlar gelebilir. Meselâ; güzel rüyalar görebilir, keşifler görebilir. Fakat kişi bunlarla iktifa etmemelidir. Çünkü bu yol uzun ve ileride daha güzel şeyleri olan bir yoldur. Hakikat daha ileridedir. Demek ki insan yaptığı amel ve gördüğü bazı güzel şeylerle iktifa etmemeli, daha fazlasına gayret edip ilerlemelidir. Nasıl ki bir insan, dünyada çalışıp bir mal ve para kazandığı zaman, bununla iktifa etmeyip, hep daha fazlasını kazanmaya

çalışıyor, Allah'ın (c.c) yolunda iken de, insan bir rüya, makam ve keşifle iktifa etmeyip, illâ çalışmaya devam edip, illâ neticeye varması gerekir.

Netice nedir? Ubudiyettir, Allah'a (c.c) lâıyıkıyla kul olmaktır. Yani kalbi ağyardan temizleyerek, kalpten Allah'tan (c.c) başka her şeyi çıkarmaktır. Ve ibadeti yalnız Allah'ın (c.c) rızası için yapmaktır. Hakikat de budur. İnsan oraya varıncaya kadar devam etmelidir.

Buraya kadar bu maddenin birinci bölümünü açıkladık. İkinci bölümünde yani devamındaki cümlede diyor ki;

“Varlıkların zâhirleri gözüne hoş görüldüğünde ise, onların hakikati; ‘bizler ancak birer fitneyiz, nankörlük etme’ derler.”

Muhterem kardeşlerim buraya çok dikkat ediniz. Şeytan aleyhillâne, insanın düşmanıdır ve insanı bir takım hilelerle daima Allah'tan (c.c) uzaklaştırmaya çalışır ve hiçbir zaman da insanı bırakmaz. Meselâ bir insan, Allah (c.c) için okuyor, çalışıyor ve mürşid olup, insanları doğru yola çağırıp irşad ediyor diyelim; Niyetinin hâlis olduğunu ve yaptığı irşadı Allah (c.c) rızası için yaptığını varsayalım. Fakat kendisine hediyeler gelmeye başlayınca, gelen hediyelere ve dünyalıklara bakıp;

“Artık zengin oldum, artık varlıklı oldum”

diyerek bunlarla meşgul olmaya başlıyor. Hâlis niyeti ve Allah'ın (c.c) rızası da kalpten çıkıyor. Bu sefer hakikat ona sesleniyor;

“Buna aldanma! Bunlara meyiletme! Bunlar birer fitnedir!” diyor.

Veya, milletin teveccühü ona yöneliyor, herkes ayakta bekliyor, herkes onun elini öpüyor. Hakikat yine;

“Bunlara aldanma, bunlar fitnedir.” diye uyarıyor.

Şeytan aleyhillâne onu bu şekilde yoldan çıkartmaya çalışıyor. Veya bir sofi, daha düne kadar namaz kılmıyor iken, oruç tutmuyor iken, şimdi namazı kılıyor, orucunu tutuyor ve camiye gelip gitmeye başlıyor. Artık şeytanın bu yönde onu kandırmak ümidi yok. Şeytan bu sefer başka bir hileye başvuruyor.

“Ah! Ne güzel bir insan oldun, ne iyi bir insan oldun, ne temiz bir insan oldun. Daha ne yapacaksın ki, namazını kılıyor, orucunu tutuyor, zekâtını da veriyorsun”

diyerek, sofinin kalbine bir “ucûb” gelmesine uğraşiyor ve durmuyor. Devamında;

“Bak filan adam senin komşun olduğu halde caminin yolunu bilmiyor, bak filan adam namazını kılmıyor, bak filan adam günah işliyor” diyerek kalbe kibir duygusunu getirmeye çalışıyor. Eğer, kalbe “kibir” ve “ucûb” gelirse insanın bütün ameli boşa gider. İşte Hikem-i Atâiyye diyor ki;

“Bunlar şeytanın hileleri ve fitneleridir. Bunlara uyma ve bunların peşine düşme”

Yani insanların teveccühü sana yönelmiş ise, hediye ve dünyalıklar gelmiş ise, sen bunlara aldanma, bunları kalbine sokma. Senin sadece bir gayen vardır, o da; “Allah’ın (c.c) rızasıdır” ya da;

“Ben iyi oldum, ben temiz oldum veya ben şöyle oldum deme. Yine kendini hakir ve fakir gör.”

Muhterem kardeşlerim!

Buraya gelmişken önemli bir şeyi sizlere açıklamak istiyorum. Bütün Şeyhler ve Halifeler hakikî değildir. Bizim az önce bahsettiğimiz, yani milletin teveccühü veya hediyelerinden dolayı kalbi değişen Şeyh, hakikat makamına ulaşmamış, nakıs ve eksik kalmış Şeyhtir. Yoksa hakikat makamına ulaşmış olan kişilerde böyle bir tehlike yoktur. Allah (c.c) tarafından veya Resûlullah’tan (s.a.v) gelen emirle mürşidinden halifelik alan kişiler değil de, mürşidin uygun gördüğü bazı kişiler de bu böyle oluyor. Hakikaten başlangıçta hâli çok güzel ve niyeti de Allah (c.c) rızası olduğu halde, daha sonra birçok kişi şeytanın hilelerine aldanabiliyor. Bir arkadaşımızın anlatmış olduğu bir olayı size anlatmak istiyorum. Bu arkadaşımız diyor ki;

- Bir gün benim evime misafirler geldi. Bunlardan birisi şeyh, diğer birkaç kişi ise onların müridleriydi ve o şeyhlerine karşı hürmet ve tâzimleri çok fazla idi. Akşam olunca bizler yatmıştık. Ben kalkıp sabah namazına gittiğim halde onlar namaza kalkmadılar, güneş doğduğu halde kalkmayınca, ben daha sonra onlara; niçin namaza kalkmadıklarını sordum. Onların bana cevabı şu oldu;

- Sabah namazı vakti, tam ameliyat zamanıdır. Bu saatte insanlar ameliyat ediliyor, dediler.

İşte bizim bahsettiğimiz gerçekte hakikat makamına ulaşmamış ve nakıs kalmış kişi ve şeyhlerdir. Bir insan eğer hakikî şeyh ise, insanlar ona ne kadar teveccüh edip yönelse, o daha fazla tevazûya yönelir. Resûlullah Efendimiz’in (s.a.v) en iftihar günü Mekke-i Mükerrerme’nin fetih günüydü. Çünkü Mekke’nin fethedilmesi demek, bir anlamda arap yarım adasınının fethedilmesi demektir. Fetih günü, Peygamber Efendimiz’in (s.a.v) durumunu sahabeler şöyle anlatıyor;

- O gün, Resûlullah (s.a.v) Mekke’ye girerken, ben bu nimetin şükrünü Allah’a (c.c) nasıl göstereceğim, ben bu nimetin karşılığını nasıl öderim, diye mahcubiyetten başı neredeyse atının eğerine degecek kadar eğilmiş olarak giriyordu. Hatta Hz. Hatice (r.a) validemizin türbesinin yakınlarında iken baktık ki; Resûlullah’ın (s.a.v) başı yere doğru bu şekilde eğilmişti.

Bir insanda ilim olmayınca, gerçek makama da ulaşmamış ise, o insan yarı yolda takılıp kalıyor. Yoksa hakikî şeyh ve halifelerine bir sözümüz yok.

Muhterem kardeşlerim!

Hakikaten, her şeyden kurtulmak için, Allah’ın Resûlü Efendimiz’i (s.a.v) kendimize örnek almamız lazımdır. Çünkü O, kâinatın efendisi, Allah’ın (c.c) habibi, kıyamet gününün tek şefaataçisi, bütün peygamberlerin lideri ve önderidir. Bütün kâinat bir araya gelse, bir Muhammed

Mustafa'yı (s.a.v) meydana getiremez. Bir hatamız ve kusurumuz varsa o da Resûlullah'ın (s.a.v) yolunu takip etmemektendir. Eğer biz O'nun yolunu takip etmiş olsak ne şeytan bizi yolumuzdan saptırabilir, ne de başka bir kimse bize bir zarar verebilir. Hiç kimse bize bir şey yapamaz. Onun için benim size tavsiyem, Resûlullah Efendimiz'in (s.a.v) hayatını çok iyi bir şekilde okuyun ve hayatınıza tatbik edin.

Muhterem kardeşlerim, Allah'ın (c.c) veli kullarından biri, hacca gidiyor. Hacca ilk vardığı zaman tavafını yapıyor, tavafından sonra tavaf namazını kılıyor, sonra zezem kuyusunun yanına gidip bir kova alıyor (o zamanlar zezem kovalar ile veriliyordu) ve;

“Yâ Rabbi! Habibin Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v); **“Zezem ne niyetle içilirse, onun içindir, ne için içilirse kabul olur”** buyurmuştur (*Keşfûl Hafa:2168*) Ben de bu zezemi kıyamet gününün susuzluğunu gidermek için içiyorum” diyor.

Allah (c.c) bizleri muhafaza eylesin. O büyük zat, o büyük evliya kıyamet gününün susuzluğundan korkuyor ve **“Zezem ne niyetle içilirse kabul olur”** diyerek **“kıyamet gününün susuzluğunu gidermek için içiyorum”** diyor.

Hakikaten, kendini bilen insan, ne kadar Allah'a (c.c) yalvarsa, o kadar alçakgönüllü ve mütevazı olur. O kadar kendisini küçük ve hakîr görür.

Muhterem Kardeşlerim!

Hikem-i Atâiyye'de bir başka maddeye geçiyorum. Orada şöyle diyor;

“O'ndan istemen O'nu suçlamandır”

Bu bir hâl ve ahval olup, daimi değildir. Meselâ burada bir insan, sadece Allah (c.c) rızası için bir şey yaparken başına bir musibet gelse, o anda Allah'tan (c.c) bir şey istemesine hiç gerek yoktur. Mademki, bu işi Allah (c.c) rızası için yapıyordu, o zatın kendisini koruyacaktır. Meselâ; Seyyidina Hz. İbrahim (a.s) baltayla bütün putları kırdı, sordular;

- Bunları kim kırdı?

dediler ki;

- İbrahim kırdı.

Hz. İbrahim (a.s) 'i ateşe atmak için hem de aylarca odun topladılar. O'nu ateşe fırlatmak için mancınığa koydular, tam fırlatacağı o dehşetli anda, Cebrâil (a.s) gelip, İbrahim (a.s);

- Ey İbrahim biz kardeşiz, söyle! Bir isteğin varsa sana yardım edeyim, dedi.

Hz. İbrahim (a.s);

- Hasbünallahi ve ni'mel vekil, yani; Allah (c.c) bana kâfidir ve o ne güzel vekildir. Sana bir ihtiyacım yok. dedi.

Bu bir hâldir, ama daimi değildir. Yani Hz. İbrahim (a.s) biliyordu ki; bunu yalnızca Allah (c.c) rızası için yaptı ve ateşten kurtulmak için Allah'tan (c.c) bu yüzden yardım istemedi.

Ama aynı Hz. İbrahim (a.s) başka yerlerde birçok konuda Allah'a (c.c) yalvarıp yardım istemiştir. Bu daimi değildir. Bazen kişi kendisini hakir görüp, Allah'a (c.c) yalvarıp dua eder, bazen de Allah (c.c) rızası için yapmış olduğu bir işte başına gelen bir sıkıntıda Allah (c.c) beni zaten görüyor diyerek, yardım istemeye gerek duymaz.

Şimdi bir başka maddeye geçiyorum;

“O’nu istemen, O’ndan gaib olmandır.”

Muhterem Kardeşlerim!

Bir veli zâta vefat edeceği zaman, sekerat anında “Allah’ı (c.c) zikret” demişler. O da “Ben Allah’ı (c.c) unutmadım ki zikredeyim” demiş.

Yani, bir insan devamlı Allah’ın (c.c) huzurunda olduğunu bilirse, devamlı O’nunla beraber olduğunu düşünürse, O’nu zikretmeye gerek kalmaz. Çünkü O’ndan uzakta ve ayrı değil ki O’nu çağırırsın ve zikretsin. Allah (c.c) insandan gayb olmaz, insan Allah’tan (c.c) gayb olur. Kulun yaptığı kusurlar, işlediği günahlar araya perde olur ve böylece kul Allah’tan (c.c) gayb olur.

Yani sen Allah’ı (c.c) unuttuğun için Allah’ı (c.c) talep ediyorsun, yoksa Allah (c.c) kuldun gayb olmaz.

Bir insanın daima “zâkir” olması ve Allah’ı (c.c) hatırdan tutması lazımdır. O’nu daima anması ve unutmaması lazımdır.

“O’ndan başkasını talep etmen O’na olan hayânın azlığındandır.”

Muhterem kardeşlerim!

Allah (c.c) var iken biz kimi çağıracağız? Allah (c.c) varken biz kimden isteyeceğiz. Devamlı “Allah” diyeceğiz ve O’ndan başkasını talep etmeyeceğiz. Buraya gelmişken, size bir şey söylemek istiyorum;

Bizim Arapçada “nahiv” ilminde bir usul, kaide var. “İsmî / harfî” tabiri var. Bazı eşyalar ismî, bazı eşyalarda harfî olur. “İsmî” bizatihi kendisi için, “harfî” bir başkası için olur.

Çok değerli kardeşlerim, Allah’ın (c.c) muhabbeti, zatı içindir, ismîdir. Allah’tan (c.c) başka şeylerin talebi ve muhabbeti de Allah (c.c) için olmalıdır. Demek ki, senin, Allah (c.c) var iken başka bir şeyin peşinde koşman, Allah’a (c.c) olan hayânın azlığı sebebiyledir. O varken sen nasıl başka bir şeyi talep edebilirsin? O’ndan başka her şey de Allah (c.c) için talep edilir, ama asıl talep “Allah’tır (c.c).”

“O’ndan başkasından istemen O’ndan uzak olduğun içindir.”

Lütuf ve kerem sahibi, her şeyin mâliki ve mutlak mutasarrıfı O'dur. İstesen verecektir. Başkası ise âcizdir. Başkasından istemen daha O'nu tanımadığını gösterir. Demek ki O varken sadece O'ndan talep edeceğiz ve başkasından istemeyeceğiz.

Muhterem kardeşlerim!

Amelimiz ile de Allah'tan (c.c) başka bir şeyi talep etmemeliyiz.

Meselâ şöyle bir örnek vereyim: başka bir sohbetimizde sizlerle kim her gece "Vakiâ sûresini" okursa fakirlik görmez demiştik. Birisi; "Ben her gece vakıa sûresini okuyayım da zengin olayım" derse, Allah (c.c) için değil de, zengin olmak için okumuş olur. Ve hayâsının azlığına delil olur.

Ya da, amelimizi cennete kavuşmak için ya da cehennemden korunmak için yaparsak, bu da Allah'tan (c.c) utanma ve hayâmızın azlığına delil olur. Yalnız bu sözüm yanlış anlaşılmasın, biz Allah'tan (c.c) cenneti ve bizi cehennemden korumasını istiyoruz, ama amelimizi yaparken yalnız Allah (c.c) için yapmalıyız.

Dua ederken "Yâ Rabbi! Bizi cehennem ateşinden koru!" veya "Yâ Rabbi! Bizi cennetine, cemâline kavuştur" diye dua edebiliriz. Ancak, amelimizi yaparken, ne cennete kavuşmak için, ne de cehennemden sakınmak için değil, sadece ve sadece Allah (c.c) için yapmalıyız.

Demek ki "vakıa" sûresini okuyacağız ama rızka kavuşmak için değil yalnız Allah (c.c) için okuyacağız, amelimizi cennet veya cehennem için değil yalnız Allah (c.c) için yapacağız. Severken de kimi seversek sevelim Allah (c.c) için seveceğiz. Resûlullah'ı (s.a.v) Allah (c.c) için, mürşidimizi Allah (c.c) için, eşimizi, çocuklarımızı Allah (c.c) için seveceğiz. Sözümüz yanlış anlaşılmasın, elbette Allah'tan (c.c) cenneti isteyeceğiz elbette cehennemden sakınmak isteyeceğiz, ancak amelimizi bunlar için değil, Allah (c.c) için yapacağız. Allah (c.c) hepimizi cehennem ateşinden muhafaza eylesin.

Rabia'tül Adeviyye hazretlerinin her zaman yaptığı şu duayı birçok kişi bilir:

"Yâ Rabbi! Ben senin cehenneminin korkusundan dolayı sana ibadet ediyor değilim. Ben senin cennetine kavuşmak için de ibadet etmiyorum. Biliyorum ki sen Rabb'sın! Ve ibadete layıksın! Bunun için sana ibadet ediyorum."

Muhterem kardeşlerim!

Şunu çok iyi bileceğiz ki, kâinatta yegane tasarruf sahibi Allah'tır (c.c). Allah'tan başka hiç kimse bir şey yapamaz, ne bir peygamber, ne bir evliya ne de bir melek. Hiç kimse bir şey yapamaz. Yalnız Allah (c.c) yapabilir.

O halde o varken O'ndan başkasından istemen, yakışsızdır, bu Hikem-i Atâiyye'de de yazdığı gibi O'ndan uzak olduğu içindir. Eşyalar bir şeye vesile olur, sebep olur, ancak bizatihi o şeyin kendisi olamaz.

Meselâ: “Yâ Rabbi! Resûlullah’ın (s.a.v) yüzü suyu hürmetine” veya “Yâ Rabbi! Evliyalarının yüzü suyu hürmetine” veya “Yâ Rabbi! Benim yapmış olduğum filanca amelin yüzü suyu hürmetine” denilir. Ama “Yâ Resûlullah (s.a.v) bana şunu ver” veya “Ya filan büyük zat bana bunu ver” denilmez. İstemek yalnızca Allah’tan (c.c) olur, başkasından kesinlikle isteme olmaz. Çünkü veren yalnız Allah’tır (c.c) böylelikle:

“O’ndan başkasından istemen O’ndan uzak olduğun içindir” sözünü de açıklamış olduk. Allah (c.c) hepimizi cehennemden korusun, hepimizi cennetinde buluştursun. Hepimize yalnızca Allah (c.c) için amel etmeyi ve Allah (c.c) için istemeyi nasip etsin inşaallah.